

ВІСНОВИЩА

„СВОБОДА“

„LIBERTY“

видається три рази на тиждень

вівторок, четвер і субота

видає

„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ“

83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Всі листи, листівки, карти, треба надіслати на адресу „СВОБОДА“.

СВОБОДА

ESTABLISHED 1906

„СВОБОДА“

„LIBERTY“

THE UKRAINIAN NEWSPAPER

published three times a week

Tuesday, Thursday and Saturday,

by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION

at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

The best advertising medium.

Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союзу

— „СВОБОДА“ —

Official organ of Ukrainian National Association.

РІН XXVII. ДЖЕРСИ СІТІ, Н. Дж., ВІВТОРОК, 26-го СЕРПНЯ 1919. Ч. 101. VOL XXVII. JERSEY CITY, N. J. TUESDAY, AUGUST 26, 1919. No. 101.

ПЕТЛЮРА ЗДОБУВ КИЇВ.

Ціла правобережна Україна в руках українських військ.

ПОЛЯКИ ПЕРЕДАЛИ УКРАЇНЦЯМ РІВНЕ, ДУБНО І ЖІТОМІР.

Проект „автономії“ або нового польського ярма для галицької України.

ВІСТІ З УКРАЇНИ.

ВІСКИ ПЕТЛЮРИ ЗДОБУЛИ КИЇВ.

Майже ціла правобережна Україна під контролею Петлюри.

ЛОНДОН, 24. серпня. — Телеграма з Копенгаген доносить, що там одержано вістку з Березни, в міській губернії, що літак, який прибув туди з Каміньки Подільської, приніс вістку про здобуття Києва військами ген. Петлюри і заняття цілого Подолля, великої частини Волині і Київщини.

Телеграма додає, що українські війська зближаються ся з долом цього боевого фронту до Дніпра.

ГР. ТИШКЕВИЧ ОБИЇВНИЙ УРЯД ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНСЬКОЇ МИРОВОЇ ДЕЛЕГАЦІЇ.

Румуни звернули Українцям забрані їм передішні військові матеріали.

(Телеграма до Українського Народного Союзу в Злучених Державах).

ПАРИЖ, 23. серпня. — Новий президент української мирної делегації, гр. Тишкевич, прибув до Парижа. Сидоренко відвідає на Україні. Життя на Україні невдалим за останні 50 літ. Армія Петлюри помігла при життєві. Як армія займає тепер Київ і Одесу. Румуни звернули Петлюри військові матеріали, забрані українськими військами, які були свого часу інтерновані в Румунії. Др. Білик.

УКРАЇНСЬКІ ВІСКИ ЗДОБУЛИ ОДЕСУ.

Большевницька армія на правобережній Україні утікає.

ЛОНДОН, 22. серпня. — Українські війська обсадили Одесу, найважливішу пристань над Чорним морем, як се доносить німий звіт тунельної української місії.

Українці заняли місто по довгий завітний бій на північ від Одеси. Большевницькі відділи морських чорноморських флоту, які вислали з великим поспіхом проти українців, дезертирували.

Як се доносить далі українська місія, саветський армія на правій березі Дніпра утікає серед великого переполоху перед військами ген. Семона Петлюри, головного команданта українських протибольшевницьких військ.

Англієське правительство заявило, що воно вправді не одержало підтвердження вістей про успіхи протибольшевницьких, але вважає донос української місії вірогідним.

(Перед тижнем була вістка, що большевники прогнали з Одеси мешканців міста).

ПОЛЬСЬКІ ВІСКИ ЗАНЯЛИ НА ВОЛИНІ МІСТО РІВНЕ.

Наступ польських військ проти большевників на Волині і Білорусі триває даліше.

КОПЕНГАГЕН, 22. серпня. — Польські війська завдали новий тижний удар саветським військам і на цілій лінії посуваються се скоро наперед, як се доносить звіт польського головного штабу у Варшаві.

По завітний боротьбі польські війська здобули хрипост Рівне, на Волині. (Попередні вісти доносили про здобуття польськими військами Дубна і Луцька).

На схід від Мінська, столиці Білорусі, польські війська дійшли до лінії Гомель-Дортин.

ПОЛЯКИ ПЕРЕДАЛИ РІВНЕ, ДУБНО І ЖІТОМІР УКРАЇНЦЯМ.

Українські селяни підняли революцію, жадаючи незалежності України.

БЕРНО, 24. серпня. — Українська місія одержала телеграму від ген. Петлюри, датовану 20. серпня, в якій сказано, що Поляки на підставі угоди передали Українцям Рівне, Дубно і Житомир.

Телеграма додає, що селяни на цілій Україні підняли революцію, жадаючи незалежності України. Всі українські народні війська є єдині на демократичній і протибольшевницькій підставі.

„Стоїмо в дуже добрих зносинах з лівитанами, підчас коли наші сусіди, а зокрема Румуни, відносять ся ворожо“, додає телеграма.

(Вісти з минушого тижня доносили, що між Україною і Румунією прийнято до порозуміння, на підставі котрого румунське правительство згодило ся на передачу військових матеріалів через румунську територію).

НЕВДАЧНИЙ НАСТУП БОЛЬШЕВИКІВ НАД ДНІСТОМ.

Большевницькі війська були примушені уступити зі значними втратами назад за Дністер.

ЖЕНЕВА, 23. серпня. — Російські большевницькі війська, які робили зусилля переправити ся через Дністер недалеко його устя, потерпіли невдачу і були примушені Румунами з тяжкими втратами в людях уступити назад, як се доносить румунське бюро. Битва відбула ся у вівторок. Румуни поклали величезні втрати і здобули 7 гармат та значне число возів з військовими матеріалами.

ПОЛЬСЬКА „АВТОНОМІЯ“ ДЛЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Східна Галичина має одержати окремий сойм і окремого міністра в польській кабінеті.

КРАКІВ, 24. липня. — Кореспондент „Кур'єра Варшавського“ мав довшу розмову з прем'єром Падеревським про біжучі справи політики, які стосуються передішніх чужих країн, влучених до польської держави.

Говорячи про справу східної Галичини, прим'єр Падеревський зазначив:

„Справа східної Галичини є під теперішню пору предметом нарад на мировій конференції і майже щоденних дискусій в окремій комісії для польських справ. Однак вже доси знаємо а тієї справі незвичайно важке і додатне рішення: в кожнім случає східна Галичина через довгий протяг років постане під польським пануванням.“

„Східна Галичина має одержати окрему автономію. Перший намір статута сїї автономії, пропозицій мирової конференції, були ми привнесли в дискусію. Сей проект був опрацьований на проєкті автономії, який пропонує мирова конференція чесько-словацькому правительству для угорської Русі. Є однак ясним, що східна Галичина основно різниться ся від угорської Русі, а тимчасом не може підлягати такому самому статуту. Під теперішню пору працюємо над тим, щоб додати новий конституційний акт східній Галичині. Загальний її намір є вже готовий.“

„Східна Галичина одержить окремий губернаторський сойм, а також повну свободу на полі народної просвіти і місцевої адміністрації. В кожнім польським міністерстві буде окремий відділ для українських справ, які крім того будуть боронені в разі міністрів членів окремого міністра для східної Галичини, котрий буде правдоподібно української народності.“

„Великі держави домагали ся знесення примусової військової служби у східній Галичині. Але ся справа не є ще остаточно порішена, бо стітється ся з острого критикою і заходить небезпечка, що з приводу такого зарядження східна Галичина може бути зовсім позбавлена людським елементом.“

„Границі східної Галичини не є ще постійно визначені і тому ще не знаємо, які місто буде її столицею, та з осядком сойму і генерального губернатора.“

ГОЛОВНА РАДА ХОЧЕ ВИДАТИ ПОЛЬЩІ СХІДНУ ГАЛИЧИНУ НА ПРОТЯГ 15 ЛІТ.

Поляки роблять зусилля надати автономії східній Галичині як найбільше обмектити.

(Від власного кореспондента „Народної Воли“).

ПАРИЖ, 2. серпня. — Орган польської мирної делегації в Парижі „Полька“ подає слідуєчі відомості з мирової конференції:

„Справа наших східних границь становить тепер головний предмет зусиль польської делегації в Парижі. Виповняючи свої зобов'язання супроти коаліції, польська делегація зложилась два тижні тому Раді Чотирох намір основ автономії Східної Малопольщі (таке урядове ім'я надали Польщі східній Галичині).“

Проектують ся в ній місцевий сойм з автономією в справах просвіти, земліпці, добродійності, місцевої самоуправи і т. д. Українська мова була б урядовою мовою в польському.

Від кільканих днів комісія для польських справ при мировій конференції радить над статут східній Галичині, яку Рада Чотирох хоче видати Польщі на якийсь час, правдоподібно на 15 літ. Коли по означенні час польсько-український спір буде так розв'язаний, що Українці згодяться на співзв'язок з Польськими, тоді ціла Галичина стане незрозумілою частиною польської держави.

В цілі оборони інтересів східної Галичини і Львова на мировій конференції прибула минулого дня до Парижа делегація, до якої належать соймові посланці, Олександр Карбень, Ян Домбський, і адв. Генрик Левенгер, львівський радник.

Делегація вислухала члени комісії для польських справ на мировій конференції, а іменю: гр. Лорд (Америка), Бурдальон (Англія) і ген. Ле (Франція).“

ПОКУТЕ ПІД КОНТРОЛИМ РУМУНСЬКИХ ВІСКОВИХ ВЛАСТИЙ.

Крайні польські часописи з початку липня подають декілька вістей про окупацію румунськими військами Покути, полуднево-східної частини Галичини.

Румунські війська обсадили шість повітів: Сянтин, Коломия, Городоцька, Косів, Пенчезині і Делятин. Румунські команди, які мали виконувати лише військову контролю, вийшли з ся також в справі політичній, що викликало серед Покутян велике невдоволення. В трох повітах, а іменю в Коломиї, Сянтині і Делятині, поліцейські Румуни поклали старостів, начальників міст і сіл, які урядували там перед заняттям Галичини Українцями. В Городищі, Косові і Пенчезині поліцейські воєни однак властиві, установили українським правительством. В кожнім старостві установили воєни прибувну раду, зложену з чотирьох членів, одного Польського, одного Українського і одного Жидівського.

Міська рада в Коломиї складається ся з 7 Польських, 10-Українських, 15-Жидівських і 2 Німців. Суд і інші уряди поклали не змінені, хіба, що їх обсаджено декільма людьми, які вислухують ся Українцями.

НА ЛІТВІ.

Протест Литовців проти творення з Польш другої Австрії.

КОВНО, 23. серпня. — Польща стає другою Австро-Угорщиною і становить постійну небезпечку для світового миру“, зазначив литовський міністр закордонних справ в розмові з кореспондентом І. Дон Левіном.

„Ми внової піднімаємо змагання до утворення етнографічної Польщі. — зазначив литовський міністр аде, коли Польські займають Городно і Минск, які є містами білоруськими, Вильню, який є містом литовським, Львів, який є містом українським, і хочуть заняти Вітебськ, який є містом литовським, і ріжні частини України, не згадуючи вже про землі чеські і німецькі, то вони творять новий Балкан в Європі.“

Польська держава о 40-мільйонів населення не може бути ніколи сильною, коли польське населення числить в ній лише 18 мільйонів, а проти 22 мільйонів мають Литовці, Українці, Білоруси, Латвія, Чехи, Німці і Жиди. Така Польща буде вичиним жерстом милитаризму в Європі. Франція хоче, щоб Литва була влучена до Польщі, але ми не хочемо бути складовою частиною держави, яка скорше чи пізніше мусить розлетіти ся в Европі. Польські зазначають своє панованне переслідуваннями і насильствами. У німцях, асердуку культурного і економічного життя на Литві, Польки увязили інших державних мужів, закрили шкільні і добродійні інституції, замкнули бібліотеки, забрали дорожничницю і знищили наш край, послугуючи ся сїм методом яких уживали Німці підчас заняття Литви.“

Польська війська разів перекривали границю міжачим мирною конференцією, загараючи цюраз більше литовських територій. Польки, озброєні французьким оружжєм і маючи поперек зї сторони Франції, повели нас поїздувати. Недавно поїздували ся воєни знова 30 миль поза розумну границю, не маючи жадного оправдання, бо в сувацькій губернії большевницькі зовсім нема.“

„Ми поділиши на ласку й не ласку наших ворогів і від аїянтів не одержали жадної пошани, навіть проти Німців, які держали у своїх руках половину литовських земель. Ми є привнесли оперти ся на свої власні сили і зводили боротьбу з Німцями і Польськими.“

НА УГОРЩИНІ.

Архидиєз. Йосиф уступив.

ПАРИЖ, 23. серпня. — Німці телеграма з Відня доносить, що арх. Йосиф уступив з угорського правительства і виїхав з Будапешту.

Утворення нового угорського кабінету є в тої. На його чолі має стати барон Перей, а гр. Адріаш має заняти в ній уряду міністра загр. справ.

Триноміо уступив арх. Йосиф з диктатора Угорщини може рішуче становити державу аїянтів, які заявили ся проти признання його правительства. Як соціалістична партія агітує ся виступити до нового правительства своїх представників, поїзтає покищо загальною.

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

КОМІСІЯ СЕНАТУ ЗА ЗМІНОЮ МИРОВОГО ДОГОВОРУ З НІМЕЧЧИНОЮ.

Ухвалила поправку, на підставі котрої Шантунг має бути звернений Німцям.

ВАШІНГТОН, 23. серпня. — Комісія для закордонних справ в сенаті ухвалила 9 голосами проти 8 поправку до мирового договору з Німеччиною, на підставі котрої німецькі привілеї на пісворості Шантунг мають перейти назад в руки Нім, а не Японії, як се сказано в мировій догоді.

Внесення на сїю поправку поставив сенатор Лодж. Коли б сенат на повнім засіданні потвердив поправку комісії, мировий договір буде мусів бути відісланий назад до мирової конференції у Версалью і мирова конференція буде мусила наново відкрити мирові переговори.

Президент Бісон зазначив, що такий крок зі сторони сенату був би для справи світового мира дуже тяжким ударом.

В РОСІЇ.

БОЛЬШЕВИКИ ДОНОСЯТЬ ПРО УСПІШНУ БОРЬБОЮ ПРОТИ ГЕН. ДЕНІКІНА.

З бітви над Волгою большевники знищили два полки армії ген. Денікіна.

ЛОНДОН, 22. серпня. — Большевницька бездротна телеграма, яку одержано німий вчором, доносить:

„Наші війська взяли 1000 полонених, між ними жовнірів з астраханського полку враз з машинними кірсами в бітві на північній захід від Лапінської (над Волгою). Два несприятельські полки зовсім розбиті. Один відділ, зложений в цілості з офіцерів, шкільного знищений, 400 убитих і 160 полонених. „Донесене, що англійська флотилія затримала два наші воєнні кораблі, є зовсім неправдиве. Лише один корабель потерпів легке ушкодження.“

Большевники відіслали Камішин.

ЛОНДОН, 24. серпня. — Большевницька бездротна телеграма доносить, що саветські війська здобули Тамбов і відіслали Камішин, місто над Волгою в поводині дороги між Царицином і Саратовом.

Долі Колячкова буде порішена в протягу 30 днів.

ВАШІНГТОН, 23. серпня. — Американський амбасадор з Японії, Морріс, якого американське правительство вислало до Омська, щоб він провіряв положення на Сибірі, прислав завіт, в яким заявляє, що в протягу 30 днів треба надати ся кризі на Сибірі.

Амбасадор Морріс доносить, що адм. Колячків косять асоцію працю воєнній кампанії проти большевників та, що не є всїм заняти ся організацією цивільного правительства і адміністрацією на Сибірі в цілі задоволення населення.

Коли правительство адм. Колячкова відержить через протяг найбільших 30 днів кризу, амбасадор Морріс поручає призначити його літчим правительством цілої Росії. На случай признання американським амбасадором домагається ся, щоб американське правительство було приготоване ухвалити сибірське правительство.

Американці домагали ся відкликання американських військ з Сибірі.

ВАШІНГТОН, 20. серпня. — Зі Шікаго прибула тут делегація з просьбою підписання 100.000 чоловік 4.000 жовнірів, які сповняють військову службу на случай, коли б наступні большевницькі загрозували Омськом. Поїзда, призначені до перевезення чужинців, стоять в поїзтові.

Американці домагали ся відкликання американських військ з Сибірі.

ВАШІНГТОН, 20. серпня. — Зі Шікаго прибула тут делегація з просьбою підписання 100.000 чоловік 4.000 жовнірів, які сповняють військову службу на случай, коли б наступні большевницькі загрозували Омськом. Поїзда, призначені до перевезення чужинців, стоять в поїзтові.

Американці домагали ся відкликання американських військ з Сибірі.

ВАШІНГТОН, 20. серпня. — Зі Шікаго прибула тут делегація з просьбою підписання 100.000 чоловік 4.000 жовнірів, які сповняють військову службу на случай, коли б наступні большевницькі загрозували Омськом. Поїзда, призначені до перевезення чужинців, стоять в поїзтові.

Американці домагали ся відкликання американських військ з Сибірі.

ВАШІНГТОН, 20. серпня. — Зі Шікаго прибула тут делегація з просьбою підписання 100.000 чоловік 4.000 жовнірів, які сповняють військову службу на случай, коли б наступні большевницькі загрозували Омськом. Поїзда, призначені до перевезення чужинців, стоять в поїзтові.

В НІМЕЧЧИНІ.

Німці заходять ся коло зорганізованя нової ліній народів.

ЖЕНЕВА, 23. серпня. — Монахійський кореспондент чеського „Журналу де Женев“ доносить, що Німеччина робить заходи коло зорганізованя нової ліній народів. Вона намієє ся, що до нової ліній приступать Росія, Австрія і Угорщина, а відтак Японія і Італія та деякі менші держави, які є невдоволені з мирової конференції в Парижі.

Німеччина має заплатити Франції 40 мільярдів доларів влішко дованя.

ПАРИЖ, 21. серпня. — Комісія для визначення відшкодування постановила, що Німеччина має заплатити Франції 40.000.000.000 доларів відшкодування.

